

Załącznik
do Uchwały Nr XIX /111/2013
Rady Miejskiej w Nowogrodzie
z dnia 20 lutego 2013 roku

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY NOWOGRÓD
NA LATA 2013 - 2020**

Nowogród 2013

SPIS TREŚCI:

I.	WSTĘP	3
II.	CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII.....	4
III.	DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO.....	6
3.1.	Charakterystyka gminy.....	6
3.1.1.	Sytuacja demograficzna.....	6
3.1.2.	Sytuacja gospodarcza.....	7
3.1.3.	Edukacja.....	9
3.1.4.	Zdrowie i opieka zdrowotna.....	11
3.1.5.	Bezpieczeństwo publiczne.....	11
3.2.	Sytuacja gminy w zakresie problemów społecznych.....	12
3.2.1.	Bezrobocie.....	13
3.2.2.	Niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	15
3.2.3.	Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych... 	16
3.2.4.	Alkoholizm.....	16
3.2.5.	Ubóstwo.....	17
IV.	ANALIZA SWOT	18
V.	CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY DZIAŁANIA.....	22
5.1.	Misja.....	22
5.2.	Cele strategiczne na (podstawie analizy SWOT).....	23
5.3.	Cele operacyjne i zadania przypisane celom operacyjnym.....	24
5.4.	Aspekty finansowe i monitoring strategii.....	28

I. WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013 – 2020 traktowana jest jako długofalowy program działania wynikający z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362 z póź. zm.): do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Przyjęcie przez samorząd gminy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Polityka społeczna jest realizowana przez wiele polityk szczegółowych tj. politykę emerytalno-rentową, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, mieszkaniową.

Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna zostać podporządkowana postanowieniom strategii rozwiązywania problemów społecznych i z nimi konfrontowana.

Realizacja określonych w niej zadań powinna odbywać się przy udziale szerokiego forum społecznego, dzięki czemu nie jedna instytucja a cała społeczność czuje się odpowiedzialna za osiągnięcie celów strategii. Pomoc organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując z organizacjami społecznymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Takie świadczenie powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osób i rodzin powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ciągłe niewystarczające środki przeznaczone na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia. Zadaniem naszego Ośrodka jest udzielanie takiej pomocy osobom i rodzinom, która umożliwiłaby samodzielną egzystencję, dała szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb, stworzyła możliwości rozwoju.

Ponadto w warunkach stałego ograniczenia środków finansowych przeznaczonych na pomoc społeczną należy wzmocnić działania o charakterze niefinansowym.

II. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Nowogród jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiednią jakość życia. Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i instytucji działających na polu polityki społecznej w gminie. Tworzy warunki do partnerstwa i współpracy w okresie siedmiu lat realizacji ułatwi władzom gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Podstawę prawną dla opracowania strategii stanowi art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) który brzmi: do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Na polu polityki społecznej zastosowanie mają także inne ustawy:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Spełnienie oczekiwań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wymaga podejmowania wielorakich działań strategicznych.

Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika z rosnących w gminie zagrożeń, które rodzi ubóstwo oraz inne negatywne zjawiska społeczne. Trudna sytuacja na rynku pracy, spadek zamożności mieszkańców gminy, pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa sprzyja zwiększeniu skali zjawiska patologii i marginalizacji grup społecznych.

Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, a w szczególności utrzymujące się bezrobocie, ubóstwo, kryzys rodziny, niepełnosprawność, bezdomność, uzależnienia wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadanie w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań.

Przejawem takiego podejścia będzie troska o najbiedniejszych, zapewnienie równości szans w dostępie do podstawowych usług i stworzenie przyjaznej gminy w sferze społecznej.

Efektom wypracowanej strategii będzie funkcjonalna społeczność i zaradni obywatele. Po dokonaniu zdiagnozowanych problemów społecznych wyodrębniono:

- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy,
- wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i chorych,
- poprawa stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców gminy
- ochrona standardu życia i poprawa funkcjonowania osób starszych,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii,
- skuteczny system zapobiegania marginalizacji grup społecznych, w tym osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W związku z powyższym Zarządzeniem Burmistrza Nowogrodu Nr 2/2013 z dnia 01 lutego 2013 roku powołany został Zespół ds. Opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gminy Nowogród na lata 2013 - 2020.

Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczną w gminie, zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą w Polsce, a także w Europie, istnieje konieczność dokonywania aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie. W przypadku takiej potrzeby strategia ma charakter otwarty. Przewiduje się również monitoring strategii, który pozwoli sprawdzać realizację przyjętych założeń.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

3.1. Charakterystyka gminy

Gmina Nowogród jest położona w zachodniej części powiatu łomżyńskiego, na obszarze "Zielonych Płuc Polski", na Międzyrzeczu Łomżyńskim. Siedziba władz Gminy, miasto Nowogród leży w Dolinie Dolnej Narwi, przy ujściu Pisy do Narwi.

3.1.1. Sytuacja demograficzna.

Rok	Liczba mieszkańców		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2011	2117	2068	4185
2012	2108	2061	4169

Źródło: Ewidencja ludności

Analizując powyższą tabelę widzimy minimalny spadek ludności w poszczególnych latach. Tabela przedstawia jednak osoby zameldowane na stałe na terenie gminy Nowogród więc nie odzwierciedla stanu faktycznego. Z danych uzyskanych przy przyznawaniu prawa do świadczeń rodzinnych wynika, że coraz więcej osób i rodzin zameldowanych na stałe na terenie naszej gminy faktycznie zamieszkuje na terenie innych gmin.

Biorąc pod uwagę płeć osób zamieszkałych na terenie gminy dominują kobiety.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych wsiach i sołectwach na koniec 2012 r.

L.p.	Sołectwa	Liczba osób
1	Nowogród	2182
2	Baliki	32
3	Chmielewo	71
4	Dzierzgi	62
5	Grądy	143
6	Gzrzymały	154

7	Jankowo - Młodzianowo	249
8	Jankowo - Skarbowo	72
9	Kupnina	96
10	Mątwica	539
11	Morgowniki	105
12	Ptaki	19
13	Serwatki	58
14	Sławiec	213
15	Sulimy	55
16	Szablak	122

Źródło: Ewidencja ludności.

3.1.2.Sytuacja gospodarcza

Infrastruktura:

W Nowogrodzie ze zbiorczej sieci wodociągowej korzysta 2086 mieszkańców (96%), zaś z kanalizacyjnej 1292 (59%). Trwają prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy. W Nowogrodzie na potrzeby gminy wybudowano biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 300 m³/dobę. Cała gmina jest telefonizowana.

Gospodarka:

W gminie Nowogród prosperuje 163 podmioty gospodarcze. Obecnie miasto Nowogród, siedziba władz gminnych posiada charakter turystyczno - wypoczynkowy. Jest to również lokalny ośrodek handlowo - usługowy.

Kultura, rozrywka, sport:

Popularyzacją kultury w gminie Nowogród zajmuje się Muzeum Północno - Mazowieckie ze Skansenem Kurpiowskim w Nowogrodzie. Skansen położony jest na wysokiej skarpie nadnarwiańskiej na wprost ujścia Pisy do Narwi, gdzie znajdują się dodatkowo ruiny dawnego grodu Ziemowita. Utworzono go w 1927 roku jako Muzeum Kurpiowskie. Około 3 tys. znajdujących się w nim zbiorów pochodziło ze zbiorów prywatnych twórcy skansenu Adama Chętnika. Muzeum zostało zniszczone podobnie jak cały Nowogród w 1939 roku. Ponownie otwarto je w latach 60. Obecnie na powierzchni około 3,5 ha

znajdują się 23 budynki mieszkalne i gospodarcze z odpowiednim wyposażeniem oraz kilkadziesiąt obiektów tzw. małej architektury: barcie, kapliczki, studnie, bróg itp. Wszystkie budynki są konstrukcji zrębowej, z okresu od końca XVIII w. do I połowy XX w. z terenu Kurpiowskiej Puszczy Zielonej.

Do najważniejszych cyklicznych imprez kulturalnych zaliczamy: Ogólnopolskie Dni Kultury Kurpiowskiej, Ogólnopolski Przegląd Zespołów Kurpiowskich, Przegląd Sztuki Ludowej, Przegląd Kapel, Śpiewaków i Gawędziarzy Ludowych, Przegląd Teatrów Wiejskich i Obrzędowych i Wigilia Twórców Ludowych.

W gminie funkcjonuje 2 szkoły podstawowe, przedszkole i jedno gimnazjum.

Walory turystyczne gminy:

Gmina ma znakomite warunki przyrodnicze i krajobrazowe do rozwoju różnych form turystyki. Położenie nad Narwią sprzyja rozwojowi turystyki wodnej zwłaszcza kajakarstwa. Wart polecenia jest szczególnie spływ kajakowy "Pisa - Narew" obejmujący swoim zasięgiem kompleks największych bagien w Europie.

Atrakcje przyrodnicze:

Równina Kurpiowska - z charakterystycznym krajobrazem łąkowo - pastwiskowo - leśnym.

Puszcza Kurpiowska.

Starorzecza Narwi.

Szlaki turystyczne:

Leśna ścieżka dydaktyczna im. Stanisława Wysockiego.

Spływ kajakowy po rzece Pisa - Narew.

Międzynarodowy szlak rowerowy Eurovaleo – R11

Zabytki:

1. Kościół rzymsko - katolicki pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny (XV - XVI w.)
2. Wzgórze Ziemowita
3. Plac Ziemowita – kamienne fundamenty
4. Historyczny układ przestrzenny miasta Nowogród
5. Ogrodzenie cmentarza rzymsko – katolickiego
6. Cmentarz żydowski
7. Cmentarz wojenny z okresie I wojny światowej w Kupninie i Serwatkach
8. Cmentarz z II wojny światowej w Sławcu

9. 2 cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich w Jankowie – Skarbowie i Mątewicy
10. Młyn drewniany w Nowogrodzie
11. Zespół schronów bojowych
12. Szkoła podstawowa w Sławcu
13. Pomniki:
 - bunkier nad Narwią z 1939r.
 - pomnik - Czołg nad Narwią
 - pomnik - "Młodym Bohaterom" z 1920r.
 - pomnik obrońców Nowogrodu z 1939r.

Tabela 3. Gospodarstwa agroturystyczne w gminie Nowogród.

Lp.	Nazwa gospodarstwa	Miejsce
1	„Chata na Kurpiach”	Nowogród
2	„U Anki i Zbyszka”	Nowogród
3	„Pod Bocianim Gniazdem”	Morgowniki
4	„Żurawi Klucz”	Chmielewo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG.

3.1.3. Edukacja

Tabela 4: Poziom wykształcenia mieszkańców gminy.

Poziom wykształcenia	Ludność w wieku:							Ogółem
	19 i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej	
Wyższe	-	35	32	28	7	9	5	116
Policealne	-	27	15	12	7	-	-	61
Średnie ogólnokształcące	12	54	17	22	12	4	8	129
Średnie zawodowe	14	162	160	108	61	13	20	538
Zasadnicze zawodowe	34	204	235	217	77	19	16	802
Podstawowe ukończone	304	102	73	126	215	86	320	1226
Podstawowe nieukończone	70	-	4	-	4	11	266	355

Źródło: dane z narodowego spisu powszechnego z 2002 r.

Z powyższych danych wynika, że największą liczbę mieszkańców stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, natomiast najmniejszą liczbę mieszkańców stanowią osoby z wykształceniem policealnym i wyższym. Na dzień dzisiejszy wskaźnik poziomu wykształcenia jest znacznie większy, gdyż dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 r.

Tabela 5: Liczba dzieci uczących się w szkołach w gminie Nowogród

Klasa	Liczba uczniów		
	Zespół Szkół Samorządowych w Nowogrodzie	Szkoła podstawowa w Sławcu	Ogółem
Przedszkole	81	3	84
Klasa „0”	32	6	38
Klasa „I”	39	0	39
Klasa „II”	36	0	36
Klasa „III”	40	13	53
Klasa „IV”	33	11	44
Klasa „V”	47	6	53
Klasa „VI”	38	12	50
Gimnazjum			
Klasa „I”	55	0	55
Klasa „II”	49	0	49
Klasa „III”	53	0	53
Razem	503	51	554

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Nowogród za rok szkolny 2011/2012.

Tabela 6: Kadra pedagogiczna

Stopień awansu zawodowego nauczycieli	Liczba nauczycieli
dplomowany	34
mianowany	6
kontraktowy	1
stażysta	1
Ogółem liczba nauczycieli	42

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Nowogród za rok szkolny 2011/2012.

Jak wynika z przedstawionej tabeli dysponujemy wykształconą i doświadczoną kadrą pedagogiczną. Za zapewnienie prawidłowego procesu kształcenia i realizację programów nauczania w szkołach odpowiedzialni są dyrektorzy szkół i to oni prowadzą politykę kadrową w zakresie zatrudniania nauczycieli. Nie wszyscy nauczyciele pracują w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest podyktowane zmniejszającą się ciągle liczbą oddziałów klasowych w szkołach.

3.1.4. Zdrowie i opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna jest jednym z bardzo ważnych czynników życia społecznego. Świadomość zdrowotna mieszkańców, wczesna profilaktyka w zakresie chorób najczęściej występujących na naszym terenie jest warunkiem zdrowego i wydolnego społeczeństwa. Wielopłaszczyznowy system opieki zdrowotnej powinien obejmować wszystkich mieszkańców już od najmłodszych lat. Wykształcenie prozdrowotnych zachowań, zdrowych nawyków, właściwego odżywiania spowoduje zmniejszenie się liczby zachorowań na choroby cywilizacyjne.

3.1.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Nadzór nad porządkiem i bezpieczeństwem w naszej gminie sprawują funkcjonariusze.

Tabela 7. Rodzaj i liczba przestępstw i wykroczeń w latach 2011-2012

Rodzaj przestępstwa	Rok 2011	Rok 2012	Wzrost + Spadek -
Zgwałcenia	0	0	0
Wymuszenie rozbójnicze	1	0	-1
Kradzież z włamaniem	4	7	+3
Kradzież mienia	10	10	0
Uszkodzenie mienia	9	11	+2
Udział w bójce lub pobiciu	2	3	+1
Uszkodzenie ciała	1	1	0
Znęcanie się fizyczne i psychiczne nad rodziną	4	2	-2
Groźby karalne	3	2	-1
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym	11	6	-5
Z ustawy Prawo Łowieckie	0	0	0
Kłusownictwo ryb	1	0	-1
Podrobienie dokumentów	2	3	+1
Składanie fałszywych zeznań	1	0	+1
Inne	13	5	-8
Razem	62	50	-12

Źródło: Posterunek Policji w Nowogrodzie

Jak wynika z powyższej tabeli ilość przestępstw w roku 2012 w stosunku do 2011 zmniejszyła się.

3.2. Sytuacja gminy w zakresie problemów społecznych

Identyfikacja problemów społecznych nie jest łatwą sprawą, wymaga rozpoznania wielu współzależności społecznych, analizy nie tylko jednostkowych losów mieszkańców, lecz zauważenia pewnych ogólnych trendów i zjawisk. W wyniku wnikliwej wielopłaszczyznowej analizy wyłoniono problemy najbardziej widoczne i mające niekorzystny wpływ na rozwój, integrację, sytuację życiową mieszkańców gminy.

Do diagnozy problemów społecznych gminy wykorzystano dane ujęte w sprawozdaniach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie realizuje zadania własne gminy oraz zadania administracji rządowej zlecone gminie, wchodzące w zakres pomocy społecznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362 z póź. zm.), innych ustaw dotyczących pomocy społecznej, przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz uchwał Rady Miejskiej w Nowogrodzie.

Przedmiotem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Właściwa diagnoza środowiska, w tym trudności natury fizycznej, psychicznej i społecznej, problemy socjalno-bytowe oraz wszelkie wynikające z tego konsekwencje – stanowią podstawę świadczenia wsparcia i stosownych form pomocy.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych, udzielanie pomocy rzeczowej, schronienia, posiłku, ubrania – osobom tego pozbawionym, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, sprawienie pogrzebu, opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne oraz częściowe pokrycie kosztów utrzymania dla osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej, a także cały wachlarz form pomocy pozamaterialnej w ramach pracy socjalnej.

Praca socjalna jest rozumiana jako działalność zawodowa, kierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Są to zadania złożone i trudne. Wymagają bowiem uwzględnienia nie tylko aktualnych, doraźnych potrzeb osób i rodzin, lecz także włączenie się w realizację takiego modelu pomocy,

który polega na mobilizowaniu osób i rodzin do aktywnego radzenia sobie z problemami przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnego potencjału.

Tabela 8: Powody przyznanej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	81	326
Bezdomność	1	1
Bezrobocie	43	115
Niepełnosprawność	23	41
Długotrwała choroba	1	7
Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	16	59
W tym: rodziny niepełne	14	44
rodziny wielodzietne	2	15
Zdarzenie losowe	1	3

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-03 roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach za I – XII 2012 r.

Z powyższej tabeli wynika, że najczęściej o pomoc wnioskują rodziny w których występuje bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych. Te problemy powodują, że w tych rodzinach dominuje ubóstwo.

Tabela 9: Pomoc przyznana przez Ośrodek Pomocy Społecznej

Lata	2010	2011	2012
Liczba rodzin	170	180	165
Kwota świadczeń ogółem	245 793,00 zł	275 613,00 zł	291 112,00 zł

Źródło: Sprawozdania MPiPS-03 roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach za lata 2010 - 2012 r.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje z różnych powodów faktycznego zatrudnienia.

Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, a zarazem zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub

służbie¹. Jest to szeroka definicja. Natomiast wąską stosują Urzędy Pracy (powiatowe lub wojewódzkie). I tak bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy² jest osoba, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo (tj. pracującej i bezrobotnej łącznie) wyrażony w procentach³.

Tabela 10. Pomoc przyznana rodzinom i osobom z powodu bezrobocia w gminie Nowogród w latach 2011 – 2012

Rok	Pomoc ogółem		Pomoc z powodu bezrobocia	
	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach
2011	294	620	51	138
2012	285	547	43	115

Źródło: Sprawozdania MPiPS-03 roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach za lata 2011 - 2012 r.

Organizacją pośrednictwa pracy i poradnictwa dla bezrobotnych z terenu gminy zajmuje się Powiatowy Urząd w Łomży.

Tabela 11. Struktura bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem zarejestrowani	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem z prawem do zasiłku	Kobiety	Mężczyźni
	233	124	109	30	14	16
Poprzednio pracujące	192	95	97			
W tym zwolnione z przyczyn zakładu pracy	2	1	1			
Dotychczas nie pracujące	41	29	12			
Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy						
Do 25 r. życia	63	35	28			

¹ Wokół ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, Problemy Społeczne, 2003, nr 2, s.9.

² Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Dz. U. Nr 123, poz. 776.

³ Internet: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Bezrobocie>,

Długotrwale bezrobotne	135	83	52			
Powyżej 50 r. życia	45	20	25			
Bez kwalifikacji zawodowych	67	37	30			
Bez wykształcenia średniego	128	56	72			
Bez doświadczenia zawodowego	57	37	20			
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 r. życia	11	11	0			
Niepełnosprawni	8	4	4			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanej informacji z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.

3.2.2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

W myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. (t.j. Dz. U z 2011r. 127.721 z póź. zm.) niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia organizmu w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność, długotrwała choroba to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego powstałego z urazu, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych.

Do podstawowych czynności życiowych zalicza się: samoobsługę, przemieszczanie się, czynności manualne, orientację w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonej przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, lekarzy orzeczników ZUS, KRUS, jak również inne osoby, z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwienia pełnienia ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania.

Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością.

3.2.3. Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych

W wielu przypadkach niezaradność życiowa rodziców w kwestii sprawowania opieki nad dzieckiem, jak również w prowadzeniu gospodarstwa domowego łączy się z innymi dysfunkcjami, wśród których można wymienić:

- uzależnienie od alkoholu,
- przemoc domowa
- zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach problemowych
- zanik więzi społeczności lokalnej
- problemy opiekuńczo-wychowawcze występujące w środowisku rodzinnym jak i szkolnym (zachowania agresywne, buntownicze, konfliktowe, brak empatii w stosunku do rówieśników, łamanie obowiązującymi społecznie akceptowanych obyczajów, norm i wartości).

Problemy wynikające głównie z braku pozostawiania bez pracy, występowanie zespołu uzależnień od alkoholu w rodzinie powoduje, że wzrasta liczba osób korzystających z pomocy, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych.

3.2.4. Alkoholizm

Obecnie picie alkoholu jest najbardziej dotkliwym i bolesnym problemem, związanym z jego obecnością w naszym życiu. Jest to nie tylko poważne zagrożenie rozwoju osobistego, lecz także uczenie się pewnego sposobu życia, który polega na tym, że człowiek próbuje zapewnić sobie dobre samopoczucie przy pomocy chemii. Z czasem takie postępowanie może stać się trwałą orientacją życiową i doprowadzić do uzależnienia. Tym bardziej niepokojący jest fakt, iż zjawisko alkoholizmu zaczęło się odnosić do coraz młodszych populacji a alkohol stał się elementem stylu życia wielu Polaków. Poprzednie generacje też sięgały po alkohol, głównie na prywatkach czy zabawach. Zmieniło się jednak to, że pije się nie przy różnych okazjach, tylko na co dzień, i że jest to jeden z najpopularniejszych sposobów spędzania wolnego czasu.

Alkoholizm jest problemem, który dotyczy nie tylko osoby pijącej ale również osób jej najbliższych. Rodziny, których życie codzienne i cała sytuacja życiowa są zaburzone przez postępowanie osoby uzależnionej są nazywane rodzinami alkoholowymi.

U członków tych rodzin, oprócz doraźnych cierpień i szkód osobistych spowodowanych atakami przemocy, zaniedbaniami i nadużyciami, bardzo często obserwuje się bardzo poważne zaburzenia emocjonalne i pogorszenie stanu zdrowia fizycznego. Problemy zdrowotne wynikają między innymi z ciągłego przebywania w stanie chronicznego stresu i opresji. Od kilkunastu lat w większości członków rodzin alkoholowych rozpoznaje się specyficzny rodzaj zaburzeń psychicznych nazywany

„współzależnieniem”. Polega ono na przystosowaniu się do życia w patologicznej sytuacji, obniżenia zdolności do samoobrony przed uszkadzającym wpływem tej sytuacji. Szczegółowe kierunki działań w zakresie profilaktyki, przemocy i łagodzenia skutków uzależnień zawarto w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Program ten przygotowywany jest przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych i uchwalany corocznie przez Radę Miejską w Nowogrodzie. Gminny program zakłada realizację wynikających z zawartej w nim diagnozy celów strategicznych, które obejmują:

- przeciwdziałanie przemocy rodzinie;
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych;
- zmniejszenie skali problemów alkoholowych aktualnie występujących na terenie miasta i gmin;
- zwiększenie zasobów umożliwiających realizację w/w celów;
- rozbudzenie wśród dzieci i młodzieży zainteresowań różnymi formami aktywności zwłaszcza sportowej jako alternatywy dla zachowań ryzykownych dla zdrowia;

3.2.5. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan w którym jednostce lub grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „ podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestnictwo w świadczeniach kulturalnych. Ubóstwo można postrzegać jako rozbieżność między oczekiwaniami społecznymi w zakresie uspokojenia potrzeb materialnych, poza materialnych, a możliwościami ich zaspokojenia. Niedostatek, bieda odnosi się do osób, rodzin lub grup społecznych, których środki (materialne, kulturalne i socjalne) są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich, życia obniża się poza akceptowane minimum kraju zamieszkania.

Wśród przyczyn ubóstwa można wymienić m.in. bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, bezradność życiową.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień i strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej i które należy wykorzystać sprzyjać będą jej wzmacnianiu (utrzymać je jako mocne i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej i które niewyeliminowane będą ją osłabiać (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony:

- możliwość rozwoju turystyki;
- położenie geograficzne;
- dobra współpraca jednostek, instytucji, organizacji w zakresie polityki społecznej;
- kadra pomocy społecznej;
- grupy wsparcia;
- baza kulturalna;
- bezpieczeństwo;
- czyste, nieskażone środowisko sprzyjające powstawaniu i rozwojowi gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, w których będzie produkowana żywność wysokiej jakości;
- życzliwość mieszkańców w stosunku do ludzi obcych jako pozytywny atut rozwoju turystyki;
- korzystna struktura wiekowa mieszkańców sprzyjająca aktywności gospodarczej;

- wysoki poziom telefonizacji gminy ;
- zaangażowanie gminy w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych;
- wyższa świadomość mieszkańców w podnoszeniu kwalifikacji i wykształcenia;
- więzi rodzinne (rodziny wielopokoleniowe);
- dobra znajomość środowiska społecznego;
- mobilność, doświadczenie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej;
- wspieranie przez gminę inicjatyw służących jej rozwojowi i ochronie środowiska (np. oczyszczalnie przydomowe);
- współpraca z sąsiadującymi rejonami
- istnienie obiektów użyteczności publicznej – hala sportowa, OSP, szkoły, biblioteka;
- mocna kadra pedagogiczna;
- odbywają się imprezy promujące gminę: pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji, obyczajów - działalność zespołów oraz twórczość ludowa.

Słabe strony:

- wysoki stopień bezrobocia;
- ubogie społeczeństwo;
- niskie dochody gminy;
- alkoholizm;
- brak mieszkań socjalnych;
- brak środków własnych na realizację zadań pomocy społecznej;
- przemoc domowa;
- niedostateczna liczba komunikacji publicznej i połączeń z miastem powiatowym,
- brak przetwórstwa rolno-spożywczego;
- niedoinwestowanie placówek kultury i oświaty;
- brak zakładów pracy i przedsiębiorstw – brak miejsc pracy;
- niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska;
- małe gospodarstwa rolne niższe dochody rodzin;
- niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych;
- brak kapitału na rozwój przedsiębiorstw (sektora publicznego i prywatnego);
- emigracja młodzieży do miasta i za granicę;
- bierna i roszczeniowa postawa mieszkańców;
- brak lokalnych liderów ;
- niższe szanse na rozwój dzieci wiejskich;
- utrudniony dostęp do specjalistów, brak zajęć dla osób niepełnosprawnych;
- niedostosowanie społeczne rodzin;
- wzrost patologii.

Szanse:

- tworzenie nowych miejsc pracy poprzez wykorzystanie położenia dla nowych inwestycji,
- zdrowsze społeczeństwo - profilaktyka
- prospołeczna polityka państwa
- położenie na terenie gminy atrakcyjnych terenów chronionych rozwinięta sieć gospodarstw agroturystycznych;
- zachowane obiekty tradycyjnej architektury wiejskiej, które po modernizacji i adaptacji mogą służyć jako dodatkowa atrakcja turystyczna;
- zainteresowanie mieszkańców nowymi rodzajami upraw np. ziół;
- wytwarzanie produktu regionalnego –bogate dziedzictwo kulturowe jako wyróżnik gminy stanowiący ważną atrakcję turystyczną;
- możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych;
- współpraca z gminami ościennymi w ramach wspólnych projektów zwiększa szansę na pozyskanie funduszy;
- zwiększające się zapotrzebowanie na agroturystykę;
- wykorzystanie walorów przyrodniczych;
- promocja produktów regionalnych;
- kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych;
- kursy i szkolenia dla gospodarstw rolnych o niskiej dochodowości;
- łatwiejszy dostęp do Internetu;
- wzrost zainteresowania turystów i inwestorów terenem gminy;
- wzrost zainteresowania rolnictwem ekologicznym;
- dostępność do różnych form edukacji.

Zagrożenia:

- narastanie zjawisk patologicznych;
- wzrastanie kosztów finansowych na realizację zadań pomocy społecznej;
- ciągłe ubożenie społeczeństwa;
- alkoholizm;
- apatia;
- znieczulica społeczna;
- ciągła zmiana (nie zawsze korzystna) przepisów dotyczących pomocy społecznej;
- zwiększanie zadań dla ośrodków pomocy społecznej bez przekazywania dodatkowych funduszy na ten cel;

- emigracja szczególnie ludzi młodych;
- niska subwencja dla gmin w stosunku do zwiększonego zakresu obowiązków;
- nie sprzyjające przepisy i brak możliwości inwestycyjnych dla firm i osób prywatnych;
- niestabilna polityka państwa w zakresie wspierania rozwoju regionalnego (konkurencyjność regionu);
- utrudniony przepływ środków pieniężnych (realizując projekt środki pieniężne otrzymuje się z dużym opóźnieniem);

Wnioski:

Analizując mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, możemy stwierdzić, że zarówno po jednej jak i po drugiej stronie mamy prawie równą liczbę zidentyfikowanych czynników, które wzięliśmy pod uwagę opracowując niniejszą strategię. Niewątpliwie w kształtowaniu się obecnego niewysokiego poziomu integracji społecznej większe znaczenie mają niekorzystne okoliczności, na które nie zawsze mamy wpływ. Jesteśmy społeczeństwem starzejącym się, z ujemnym przyrostem naturalnym.

Obecny system prawny i pomoc ze strony państwa nie zachęca rodziców do posiadania większej liczby dzieci, nie stwarza też sprzyjających warunków do tworzenia własnych firm i przedsiębiorstw, które stały by się źródłem dochodu. Brak zakładów pracy powoduje ograniczenie liczby miejsc pracy, a tym samym jest jedną z przyczyn bezrobocia. Posiadanie przez rolników niewielkich gospodarstw rolnych, nie zapewnia dostatecznego dochodu ich rodzinom. Ta sytuacja zmusza do poszukiwania przez nich pracy poza obrębem własnego gospodarstwa rolnego, co wpływa na zwiększoną emigrację szczególnie ludzi młodych do większych miast, za granice kraju w celu poszukiwania pracy. Bardzo często osiedlają się tam, pozostawiając w domu starszych rodziców, co skutkuje osamotnieniem osób starszych, brakiem bliskich więzi, zaniechaniem tradycji rodzinnych. Często młode rodziny pozostają w mieście ze względu na dobro swoich dzieci, które mają znacznie większe możliwości do pobierania nauki, rozwijania zdolności i zainteresowań. Słabą stroną jest również zmieniająca się struktura i funkcja rodziny, która nie sprzyja kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli mieszkają z dziećmi, często ich świadczenia są źródłem stałego dochodu całej rodziny, szczególnie w sytuacji bezrobocia, czy braku zaradności życiowej. W znalezieniu pracy największe problemy mają osoby nie posiadające kwalifikacji i wykształcenia i to one stanowią największy procent osób bezrobotnych na terenie naszej gminy. Problem bezrobocia prowadzi w efekcie do znacznego zubożenia osób nim dotkniętych, jest przyczyną roszczeniowych postaw, niezadowolenia, braku akceptacji i wsparcia dla wszelkich inicjatyw

społecznych. Występują słabe więzi między mieszkańcami oraz nieliczne przejawy wzajemnego zainteresowania, pomocy, podejmowania wspólnych działań. Skutkuje to brakiem społecznych liderów, czy wolontariuszy, którzy niejednokrotnie mogliby być pomocni w rozwiązywaniu problemów społecznych. Prowadzi to do marazmu i stagnacji społecznej. Wgłębiając się w istotę niekorzystnych zjawisk występujących na terenie naszej społeczności gminnej możemy śmiało stwierdzić, że w ich rozwiązywaniu ogromną rolę odgrywa pomoc społeczna. Ciągłe zwiększa się liczba osób potrzebujących pomocy, zwiększają się zadania i kompetencje ośrodków pomocy społecznej, nie jest to jednak równoznaczne z przekazywaniem większych funduszy na ten cel.

Jak wspomniano na wstępie analizy, mamy zarówno ujemne jak i pozytywne czynniki, które można i należy wykorzystać w programie budowania strategii.

Z przedstawionej analizy słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń w naszej gminie nasuwa się spostrzeżenie, że aby osiągnąć równowagę i pożądany rozwój, oraz w jak najwyższym stopniu integrację społeczną należy wykorzystać mocne atuty i walory zarówno przyrodnicze, kadrowe, zaangażowanie władz gminnych w pozyskiwanie funduszy unijnych i jednocześnie dążyć do eliminacji ujemnych czynników poprzez wytyczenie długofalowych programów działania, które będą uwzględniać zarówno słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia.

V. CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY DZIAŁANIA

5.1. Misja

Celem głównym strategii jest stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać sami, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

Wizja jest koncepcją przyszłości gminy opracowaną przez społeczność.

Gmina Nowogród jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców i turystów, umożliwiającym:

- **wysoki poziom życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy**
- **profesjonalna pomoc społeczną**
- **nowoczesną edukację**
- **dobrą opiekę medyczną i socjalną**
- **profesjonalną pomoc rodzinom z problemem alkoholowym**
- **integrację społeczności lokalnej**

Obszary problemowe:

Ważnym działaniem było zidentyfikowanie i sformułowanie obszarów priorytetowych w zakresie polityki społecznej w Gminie Nowogród w dłuższej perspektywie czasowej. Nastąpiło ono w wyniku analizy bieżącej sytuacji w gminie oraz jej otoczenia zewnętrznego. Obszary problemowe odzwierciedlają pola działań gminy w obszarze polityki społecznej na najbliższe 7 lat. Uczestnicy zespołu dookreślili cztery obszary priorytetowe:

I. Edukacja i Kultura

II. Bezrobocie

III. Rozwój rodziny

IV. Opieka zdrowotna, profilaktyka i bezpieczeństwo

5.2. Cele strategiczne (na podstawie analizy SWOT)

1. Rozwój edukacji dzieci i młodzieży.
2. Integracja środowiska, poprzez zapewnienie warunków umożliwiających mieszkańcom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych.
3. Aktywizacja rodzin, poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i uzyskanie dodatkowych dochodów.
4. Rozwój opieki zdrowotnej poprzez dostęp do usług medycznych, upowszechnienie zdrowego i bezpiecznego stylu życia.

5.3. Cele operacyjne i zadania przypisane celom strategicznym

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
1. Rozwój edukacji dzieci i młodzieży	1.1. Zwiększenie szans edukacyjno - rozwojowych dzieci i młodzieży	1.1.1 Wykorzystanie Świetlic w celu rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży , oraz zwiększenie dostępu do Internetu
		1.1.2 Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr pedagogicznych
		1.1.3 Stworzenie możliwości korzystania z porad specjalistów
		1.1.4 Organizacja zajęć wyrównawczych
	1.2. Wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego	1.2.1. Stworzenie oferty zajęć muzyczno-artystycznych i sportowych wspomagających rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży
		1.2.2 Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej rozwijającej zainteresowania zdolności naukowe
		1.2.3 Współpraca z centrum integracji lokalnej
		1.2.4 Wspieranie działalności Szkolnych Klubów Sportowych
	1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży	1.3.1 Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w drodze do i ze szkoły
		1.3.2 Programy profilaktyczne w celu wykształcenia w środowisku młodzieży skutecznego mechanizmu obronnego wobec przemocy , nietolerancji, alkoholizmu i narkomani
		1.3.3. Współpraca szkół z Komendą Policji, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną i innymi instytucjami zajmującymi się zapewnieniem bezpieczeństwa

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
2. Integracja środowiska, poprzez zapewnienie warunków umożliwiających mieszkańcom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych.	2.1. Rozwijanie wartości rodzinnych i integrowanie społeczności	2.1.1. Organizacja spotkań wielopokoleniowych w ramach dorocznych świąt ludowych i kościelnych, obrzędów, tradycji i gminnych imprez integracyjno-kulturalnych
	2.2. Pomoc mieszkańcom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych	2.1.2. Kontynuacja działalności Zespołów kulturowych, wspieranie ich w procesie kultywowania i przekazywania tradycji i obyczajów ludowych
		2.1.3. Organizowanie imprez integracyjnych z udziałem osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych
		2.1.4. Propagowanie wartości i dobrych wzorców tradycyjnych. Wspieranie działalności grup nieformalnych
		2.1.5. Propagowanie zdrowego stylu życia
		2.1.6. Rozbudzenie ambicji osobistych
		2.2.1. Współpraca z Bankiem Żywności w zakresie pozyskiwania produktów żywnościowych
		2.2.2. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym
		2.2.3. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom na zasadach określonych w Ustawie o pomocy społecznej
		1) W tym analiza rzeczywistych potrzeb społecznych 2) Rozpoznanie głównych problemów mających wpływ na sytuację osób i rodzin. 3) Dążenie do ustalenia zapotrzebowania na pomoc niezbędną do zaspokojenia potrzeb.
		2.2.4. Objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży w szkołach oraz pomoc finansowa na zakup żywności
		2.2.5. Świadczenie usług opiekuńczych oraz pomoc sąsiedzka

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
3. Aktywizacja rodzin, tworzenie nowych miejsc pracy i uzyskanie dodatkowych dochodów	3.1.Działania na rzecz dostosowania szkolnictwa do potrzeb lokalnego i ponad lokalnego rynku pracy oraz wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży.	3.1.1. Analizowanie rynku pracy i promowanie kształcenia w pożądanym zawodach oraz zbieranie opinii środowisk lokalnych w zakresie preferowanych kierunków kształcenia.
		3.1.2. Współpraca w organizacji Targów Edukacyjnych dla gimnazjalistów.
		3.1.3. Wspieranie rozwoju form kształcenia dla osób dorosłych
		3.1.4. Realizacja zadań inwestycyjnych poprawiających stan techniczny obiektów szkolnych , obiektów użyteczności publicznej i miejsc wypoczynku
		3.1.5. Systematyczne prowadzenie programów stypendialnych dla młodzieży
	3.2.Działania na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych	3.2.1. Pozyskiwanie środków finansowych na promocję zatrudnienia z Funduszu Pracy i EFS.
		3.2.2. Działania na rzecz utrzymania istniejących miejsc pracy
		3.2.3. Promocja i wspieranie samozatrudnienia wśród bezrobotnych i tworzenia miejsc pracy w istniejących jednostkach gospodarczych.
		3.2.4. Szkolenia i przekwalifikowania zawodowe osób bezrobotnych pod potrzeby rynku pracy
	3.3. Uzyskanie dodatkowego dochodu w gospodarstwach rolnych o niskiej dochodowości	3.3.1. Wspieranie i uczestniczenie w działaniach różnych podmiotów zmierzających do integrowania rolników w grupy producenckie
		3.3.2. Podjęcie działań w celu produkcji i promocji regionalnego produktu spożywczego .
		3.3.3. Współpraca ze służbami sanitarnymi i weterynarią w na rzecz produkcji bezpiecznej żywności
		3.3.4. Prezentacja nowych alternatywnych źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych, np. agroturystyka
		3.3.5 Prowadzenie szkoleń i warsztatów z zakresu ekologii i programów rolnośrodowiskowych
		3.3.6 Źródła finansowania poza rolniczej działalności

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
4. Rozwój opieki zdrowotnej, lepszy dostęp do usług medycznych, upowszechnianie zdrowego i bezpiecznego stylu życia	4.1. Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców	4.1.1. Informowanie i zachęcanie mieszkańców do wzięcia udziału w akcjach profilaktycznych organizowanych na terenie gminy tj. badanie cukru we krwi, mammografia, badania słuchu, wzroku, itp.
		4.1.2. Upowszechnianie ulotek i broszur pozyskiwanych z Centrum Pomocy Rodzinie oraz placówek prowadzących badania profilaktyczne w celu zwiększenia świadomości zachowania postaw zdrowotnych
		4.1.3. Prowadzenie zajęć w szkołach w zakresie postaw pro zdrowotnych i propagowanie zdrowego stylu życia
		4.1.4. Wdrażanie programów profilaktycznych
	4.2. Zwiększenie specjalistycznych usług zdrowotnych	4.2.1. Diagnozowanie środowiska lokalnego pod kątem potrzeb zdrowotnych
		4.2.2. Polepszenie dostępu ludności do specjalistycznych usług medycznych poprzez pozyskiwanie lekarzy specjalistów

5.3. ASPEKTY FINANSOWE I MONITORING STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje, subwencje),
- środki funduszy krajowych (np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych),
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii

Pozyskiwanie opisanych powyżej środków to nie tylko sprostanie wymaganiom określonym w dokumentach, lecz również współpraca z wieloma partnerami. Organizacje pozarządowe mają możliwość ubiegania się o fundusze europejskie, w ramach programów, które nie zawsze są dostępne dla samorządów. Jednak zdolność opracowania i zarządzania projektami bywa ograniczona zasobami kadrowymi i finansowymi. Przy ogromnej puli możliwych do zdobycia środków, projekty powinny być tworzone we współpracy organizacji pozarządowych i samorządów. Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych nie jest samo w sobie receptą na sukces, konieczne jest podjęcie działań mających na celu konsekwentne jej wdrażanie, czuwanie nad realizacją i kontrolowanie jej przebiegu. Organem odpowiedzialnym za realizację polityki władz gminy na poziomie operacyjnym jest Burmistrz, na którym w świetle obowiązujących przepisów spoczywa zarządzanie bieżącymi sprawami gminy. Bezpośrednim wykonawcą założonych w strategii celów i zadań jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest koordynatorem podejmowanych działań, przy czynnym współudziale jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie gminy jak i innych zaangażowanych podmiotów. Wdrożenie zapisów strategii nie może odbywać się bez czynnego udziału i poparcia Rady Gminy. Działania Rady Gminy polegać powinny przede wszystkim na aktywnym udziale w pracach przy przygotowaniu i uchwalaniu kolejnych rocznych budżetów, gdyż przewidziane w budżecie środki finansowe w znacznym stopniu decydują o realizacji zamierzeń przyjętych w strategii. Rada Gminy winna być również informowana przez koordynatora o efektach realizacji oraz prowadzonym monitoringu strategii. Skuteczne wdrażanie oraz monitoring strategii wymaga gromadzenia i analizy odpowiednich informacji zgodnie z przyjętymi założeniami.

Działania te pozwolą na elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące w otoczeniu, gdyż mogą one wymusić konieczność modyfikacji celów zawartych w strategii, a także sposobów ich realizacji. W tym celu konieczne jest powołanie Komisji ds. Realizacji i Monitoringu Strategii, której jednym z członków będzie pracownik OPS.

Do głównych zadań komisji należeć będą:

- bieżąca analiza stanu realizacji strategii;
- obserwacja uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych mogących mieć wpływ na realizację strategii;
- modyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;
- opracowanie kryteriów oceny stanu realizacji strategii.

Dla zapewnienia efektywnego wdrażania zapisów strategii należy podjąć następujące działania:

- aktualizacja strategii dokonywana w razie konieczności, nie rzadziej jednak niż raz na trzy lata,
- aktywna współpraca z sąsiednimi gminami, starostwem powiatowym, powiatowym urzędem pracy oraz organizacjami pożytku publicznego.